

Zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w pracach naukowych można spotkać się z opiniami, że spożywanie czerwonego mięsa może przyczyniać się do powstawania nowotworów. Istnieje kilka hipotez co do kancerogennych właściwości mięsa. Przyjmuje się między innymi, że odpowiedzialne mogą być aminy heterocykliczne – związki powstałe podczas obróbki termicznej w wysokich temperaturach (smażenia czy grillowania), które mogą uszkadzać DNA komórek, inicjując proces rakotwórczy, czy też związki azotu – używane w przetwórstwie mięsa. Można więc uogólnić, że niekorzystne dla organizmu człowieka właściwości mięsa wynikają głównie z niewłaściwego sposobu jego przygotowania do spożycia. Ponadto należy mieć świadomość, że porównywanie wyników badań dotyczących zależności między spożywaniem mięsa i jego przetworów a częstością zachorowań na nowotwory jest praktycznie niemożliwe, ze względu na istotne różnicowanie metodyczne prowadzonych badań i związane z tym obciążenie błędami (innymi czynnikami) uzyskiwanych rezultatów (McAfee i wsp., 2010).

Wśród mięsa różnych gatunków zwierząt rzeźnych szczególnie złą sławę w naszym społeczeństwie ma wieprzowina – uznawana powszechnie za mięso tłuste. Należy mieć jednak świadomość, że prowadzone zarówno w kraju, jak i za granicą prace hodowlane doprowadziły do wyprodukowania świń o słabym odtłuszczeniu i wysokiej mięsności. Z badań Zybarta i wsp. (2006) wynika, że zawartość tłuszczu (ustalona na podstawie rozbioru i wykrawania) w tuszach tuczników pogłowia masowego wynosi średnio 17,38% dla tusz o masie cieplej w zakresie 75-80 kg i 18,06% przy masie tusz w

zakresie 80,1-85 kg, przy czym w tuszach klasy E (55-60% mięsa w tuszy) tłuszcz stanowi jedynie nieco ponad 12%, zaś w tuszach klasy P (o mięsności poniżej 40%) – ok. 24-26%. Z kolei w polędwicy zawartość tłuszczu śródmięśniowego rzadko przekracza poziom 2%.

Wzrost wiedzy, świadomości oraz zmiany stylu życia przyczyniły się do znacznego wzrostu wymagań konsumentów mięsa. Według Vandendriessche (2008), ewolucja wymagań konsumentów i zmian na rynku mięsa w ciągu ostatnich 25 lat obejmowała kolejno trzy następujące po sobie i uzupełniające się ery:

- erę jakości;
- erę jakości i bezpieczeństwa zdrowotnego;
- erę jakości, bezpieczeństwa zdrowotnego i właściwości prozdrowotnych (nutraceutycznych) mięsa.

Podsumowując należy stwierdzić, że pomimo popularnych ostatnio, nieprzychylnych opinii mięso powinno stanowić naturalny element składowy zbilansowanej diety człowieka. Spożywanie umiarkowanych ilości mięsa zapewnia dostarczenie cennych składników pokarmowych niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka, szczególnie w okresach wzmożonego zapotrzebowania na te składniki, jak np. intensywny wzrost i rozwój u dzieci i młodzieży czy ciąża u kobiet (Bartnikowska, 2002; Cosgrove i wsp., 2005; Koćwin-Podsiadła i Zybarta, 2006; Migdał i Pieszka, 2007; Prynnie i wsp., 2009; Ferguson, 2010).

Wykaz cytowanych publikacji dostępny u Autorki.

Wspomnienie o Profesorze Bogusławie Barabasz (1949-2010)

Profesor zw. dr hab. Bogusław Barabasz zmarł 14 sierpnia 2010 roku w Krakowie. Uroczystości pogrzebowe z udziałem rodziny, licznych przyjaciół i współpracowników odbyły się 20 sierpnia 2010 roku na cmentarzu w Wieliczce. W imieniu Senatu i społeczności akademickiej Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie zmarłego pożegnali: JM Rektor prof. dr hab. Janusz Żmija; w imieniu Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt oraz Katedry Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny – Dziekan Wydziału prof. dr hab. Jerzy Niedziółka; przedstawiciel młodzieży akademickiej Paweł Chałupnik – Przewodniczący Uczelnianej Rady Samorządu Studentów.

Bogusław Barabasz urodził się 20 marca 1949 roku w Raciborzu. Studia na Wydziale Zootechnicznym Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie rozpoczął w 1969 roku, a ukończył w 1974 na Akademii Rolniczej, uzyskując tytuł magistra inżyniera

niery zootechniki. Będąc na V roku studiów podjął pracę, w charakterze stażysty, w Instytucie Żywienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej, w którym razem z prof. dr. hab. Stanisławem Jaroszem tworzył Zespół Hodowli Zwierząt Futerkowych. Od 1 grudnia 1974 roku rozpoczął pracę na stanowisku asystenta, a od 1 lutego 1976 roku – starszego asystenta. Po siedmiu latach pracy na Uczelni ukończył przewód doktorski, a rozprawę pt. „Badania nad optymalizacją zestawów paszowych w żywieniu nerek z uwzględnieniem dwu poziomów wartości biologicznej białka” obronił 21 października 1976 roku. Od początku swojej pracy zawodowej specjalizował się w zakresie chowu i hodowli zwierząt futerkowych, a zwłaszcza ich żywienia. Z zagadnieniem tym związana jest większość jego dorobku naukowego oraz rozprawa habilitacyjna pt. „Badania nad żywieniem tchórzki hodowlanych dawkami pasz o różnych poziomach białka i energii”, opublikowana w 1992 roku. Kolokwium habilitacyjne odbyło się 22 października 1992 roku, co było podstawą do nadania mu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie hodowli zwierząt futerkowych. W 1999 roku został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego Akademii Rolniczej, a w 2001 roku, po uzyskaniu tytułu profesora nauk rolniczych, na stanowisko profesora nadzwyczajnego. Od 1 stycznia 2010 roku został powołany na stanowisko profesora zwyczajnego.

Profesor Bogusław Barabasz odbył liczne podróże i staże produkcyjne. Poznał fermy zwierząt futerkowych zarówno w kraju, jak i zagranicą: w Czechach, Słowacji, Rosji, Holandii i krajach skandynawskich. W 1980 roku odbył 6-miesięczny staż naukowy w National Institute of Animal Science w Danii, a w 1985 roku przebywał na 3-miesięcznym stażu w Rosji – w Instytucie Rolniczym w Irkucku, Moskiewskiej Akademii Medycyny Weterynaryjnej oraz Instytucie Biologii RAS w Pietrozawodsku. W roku 2001 był zaproszony przez Ministerstwo Rolnictwa Urugwaju na konsultacje naukowe, które prowadził na fermie nutrii Cobana-Caroba.

Od 1989 roku był członkiem międzynarodowej organizacji branżowej International Fur Animal Scientific Association (IFA-SA), biorąc aktywny udział we wszystkich podejmowanych przez nią inicjatywach. Kontakty nawiązane w czasie licznych zagranicznych wyjazdów starał się stale rozwijać. Dzięki jego osobistym staraniom i zaangażowaniu doprowadzono do podpisania czterech umów z zagranicznymi partnerami:

- Instytutem Biologii Karelskiego Centrum Badawczego RAS w Pietrozawodsku w Rosji – prowadzonej od 1985 roku, a Profesor Bogusław Barabasz był koordynatorem tematu badawczego realizowanego w ramach współpracy naukowej między Polską Akademią Nauk a Rosyjską Akademią Nauk; współpraca ta jest nadal kontynuowana;

- Naukowym Instytutem Produkcji Zwierzęcej (VUZV) w Nitrze na Słowacji – współpraca realizowana w latach 1993-2004;

- Zakładem Małych Zwierząt Gospodarskich Wydziału Rolniczego Uniwersytetu Cukurova w Adanie, w Turcji – współpraca realizowana w latach 1991-1999;

- Naukowo-Badawczym Instytutem Zwierząt Futerkowych i Królików (NIIPZK) w Moskwie – współpraca realizowana w latach 1999-2003.

Ponadto Profesor Barabasz utrzymywał ściśle kontakty z placówkami naukowymi w Finlandii, Danii oraz innymi ośrodkami w Rosji (Kaliningrad, Nowosybirsk, Kirow).

Zainteresowania badawcze Profesora Bogusława Barabasza obejmowały kilka grup zagadnień, spośród których najważniejsze osiągnięcia uzyskał w zakresie:

- zasad racjonalnej hodowli, dobrostanu oraz behawioru zwierząt futerkowych utrzymywanych na krajowych fermach, z uwzględnieniem ochrony polskich zasobów genetycznych, wpływu ferm na środowisko i związanych z ich funkcjonowaniem problemów legislacyjnych;

- żywienia zwierząt futerkowych mięsożernych (lisy, jeno-ty, norki) i roślinożernych (szynszyle, nutrie, króliki). W tym zakresie prowadził liczne badania służące opracowaniu norm żywieniowych dla tych zwierząt; jest współautorem opracowania pt. „Normy żywienia mięsożernych i roślinożernych zwierząt futerkowych”, wydanego przez Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN (1994), uczestniczył również w pracach nad kolejną ich edycją;

- zasad chowu i hodowli szynszyli; zagadnieniom tym poświęcił wiele publikacji, m.in. jest autorem trzech monografii książkowych dotyczących tych zwierząt, przez 17 lat był wydawcą i redaktorem czasopisma „Biuletyn Informacyjny dla Hodowców Szynszyli”;

- nowoczesnej technologii chowu królików; jest autorem i współautorem licznych publikacji z tego zakresu, w tym dwóch oryginalnych monografii książkowych.

Profesor Barabasz opublikował ponad 300 prac naukowych zarówno w krajowych, jak i zagranicznych czasopi-smach. Był lubianym nauczycielem akademickim. Przedmio-ty, które wykladał cieszyły się dużym zainteresowaniem stu-dentów, którzy licznie w nich uczestniczyli. Był opiekunem ponad 70 prac magisterskich i 20 prac inżynierskich, wśród których znajdowały się również prace wyróżnione w konkur-sach Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, ponadto wy-promował dwóch doktorantów. Profesor Barabasz wiele cza-su poświęcał pracy na rzecz Wydziału i Uczelni. Jako Peł-nomocnik Dziekana ds. Kół Naukowych corocznie organizo-wał studencką sesję Kół Naukowych na Wydziale. Działal-ność ta została wysoko oceniona przez kierownictwo Uczel-ni i Profesor Barabasz został powołany na stanowisko Peł-nomocnika Rektora ds. Studenckich Kół Naukowych.

Za pracę naukową, dydaktyczną i organizacyjną Profesor Bogusław Barabasz był wielokrotnie wyróżniany nagrodami JM Rektora. Otrzymał ponadto Złoty Krzyż Zasługi oraz Me-dal Komisji Edukacji Narodowej. Odznaczony został również Złotą Odznaką „Zasłużonego Hodowcy i Działacza PZ HDI”, Złotą Odznaką „Za pracę społeczną dla miasta Krakowa” i odznaką honorową „Zasłużony dla rolnictwa”.

Przedwcześnie odszedł od nas ceniony, uznany w kraju i za granicą, specjalista z zakresu chowu i hodowli zwierząt futerko-wych oraz wspaniały nauczyciel akademicki i wychowawca licznego grona studentów. Pozostanie w naszej pamięci jako człowiek wielkiej dobroci, życzliwości i szlachetnego serca.

Jerzy Niedziółka